

Mimika u nijemom filmu

Jamić, Dora

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Department of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:111:176848>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-17**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
HRVATSKI STUDIJI

DORA JAMIĆ

MIMIKA U NIJEMOM FILMU

ZAVRŠNI RAD

Zagreb, 2018.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
HRVATSKI STUDIJI
ODSJEK ZA KOMUNIKOLOGIJU

DORA JAMIĆ

MIMIKA U NIJEMOM FILMU

ZAVRŠNI RAD

Mentor: izv. prof. dr. sc. Danijel Labaš

Zagreb, 2018.

Sažetak

U ovom završnom radu obrađena je tema mimike u nijemom filmu. Mimika je sposobnost pokazivanja osjećaja samo izrazima lica, bez izgovorene riječi. Cilj ovoga rada je prikazati važnost mimike u nijemom filmu. Rad obuhvaća objašnjenje neverbalne komunikacije, razliku neverbalne komunikacije od verbalne, vrste neverbalne komunikacije od kojih je jedna mimike kao i mikroekspresije. Štoviše, rad općenitosti o nijemom filmu kao i njegovih karakteristika i osobitosti naspram ostalih filmova. Pokazuje važnost Charlesa Spencera Chaplina kao glumca nijemih filmova i njegov doprinos istima. Posljednje, sadrži i analizu mimičkog izražavanja u određenim scenama filma "The Kid" Chaplina, koji je imao osobito umijeće neverbalnog izražavanja.

Ključne riječi: neverbalna komunikacija, mimika, nijemi film, Charles Spencer Chaplin, The Kid

Summary

In this final paper, the theme of mimicry in the silent film is discussed. Mimic as a part of non-verbal communication is the ability to show feelings only with facial expressions, without the spoken word, and it is of the greatest importance in the silent film. The aim of this paper is to show the importance of mimicry in the silent film. The work includes an explanation of non-verbal communication, the difference between non-verbal communication from verbal, types of non-verbal communication, one of which is mimic, as well as microexpression. Furthermore the paper contains something about silent film in general and its characteristics and peculiarities versus other films. It shows the importance of Charles Spencer Shaplin as an actor of silent films and his contribution to them. Finally it includes a mimic expression analysis of the selected scenes in a film "The Kid" of Chaplin, who had a particular skill in non-verbal expression.

Key words: non-verbal communication, mimicry, silent film, Charles Spencer Chaplin, The Kid

Sadržaj

Sažetak	1
Uvod	3
1 Neverbalna komunikacija	4
1.1 Vrste neverbalne komunikacije	5
1.2 Mimika kao dio neverbalne komunikacije	5
1.3 Mikroekspresije	6
2 Nijemi film.....	7
2.1 Karakteristike nijemog filma	8
2.2 Charles Spencer Chaplin	9
3 Analiza mimičkog izražavanja u filmu „The Kid“	10
3.1 Scena tučnjave	11
3.2 Scena razbijanja prozora.....	12
3.3 Scena kada odvođe Johna	12
Zaključak.....	13
Popis korištenih izvora	14

Uvod

Ljudi su ispuštanjem raznih zvukova te pokretima svoga lica i svoga tijela pokušavali objasniti sugovorniku svoje osjećaje, mišljenja, želje i slično. Iako je jezik, koji je olakšao međusobnu komunikaciju, kasnije izmišljen, i dan danas je neverbalna komunikacija važan dio međuljudske komunikacije. Prema mnogim istraživanjima neverbalna komunikacija čini više od 65 posto ukupne komunikacije te je ono na temelju čega većina drugih ljudi napravi mišljenje o nekome prilikom upoznavanja. Bitno je napomenuti da poznavanje neverbalnih znakova olakšava razumijevanje drugih ljudi, komunikaciju s njima isto kao i to da nas drugi ljudi lakše razumiju.

U današnje vrijeme u filmskoj industriji neverbalna komunikacija nema jednaku važnost kao što je imala u prošlosti. Filmovi u prošlosti bili su nijemi te su gledatelji morali pomno pratiti svaki pokret lica ili tijela glumaca, odnosno njihovu neverbalnu komunikaciju kako bi razumjeli što oni žele „reći“. Razumijevanje neverbalne komunikacije glumaca sastavni je i najvažniji dio razumijevanja nijemih filmova. Otkako su filmovi postali zvučni, gledatelji naprosto slušaju riječi glumaca, a neverbalnu komunikaciju ne uzimaju u obzir u tolikoj mjeri kao što su prije. Glumci nijemih filmova, koji su imali umijeće neverbalnog izražavanja, pali su u drugi plan pojavom zvučnog filma, te su ih zamijenili glumci s boljim govornim vještinama.

Cilj je ovog rada objasniti važnost neverbalne komunikacije, odnosno mimike u nijemom filmu te analizirati mimičko izražavanje Charlesa Spencera Chaplina u odabranim scenama iz filma „The Kid“.

U prvome ću dijelu rada objasniti neverbalnu komunikaciju, vrste neverbalne komunikacije od kojih je jedna mimika koja će biti objašnjena u zasebnom odjeljku, kao i mikroekspresije koje su dio mimičkog izražavanja. U drugome dijelu bit će riječ o nijemom filmu, njegovim karakteristikama i jednom od najvećih glumaca nijemog filma, Charlesu Spenceru Chaplinu. Treći dio rada posvećen je analizi mimičkog izražavanja Charlesa Spencera Chaplina u odabranim scenama iz filma “The Kid”.

1 Neverbalna komunikacija

Komunikacija je prijenos informacija između dvaju ili više subjekata. Postoje dvije vrste komunikacije, verbalna i neverbalna komunikacija. Verbalna komunikacija se odvija pomoću jezika, govornoga i pisanoga, a uspješnu verbalnu komunikaciju prati neverbalna komunikacija. Ona označava namjerno i nenamjerno komuniciranje tijelom, odnosno neverbalna komunikacija se odnosi na geste držanja tijela, izraz lica, pogled, vanjski izgled, vlastiti prostor, ukratko sve što nije riječ.

Ray Lee Birdwhistell je promatrajući komunikaciju među ljudima zaključio da je verbalna komponenta izravnoga razgovora samo 35 posto, dok se 65 posto komunikacije odvija neizgovorenim porukama - neverbalnom komunikacijom (Pease, 2002: 9–10).

Znanstvenici su otkrili da čak 80 posto prvog dojma koji se o nekoj osobi stvori se temelji na govoru tijela, odnosno da gestikulacija i mimika imaju snažnije djelovanje od izgovorenih riječi (Marot, 2005: 65).

Allan Pease (2002: 14) je usporedio govor tijela sa svakim drugim govorom. Prema njemu, govor tijela se sastoji od riječi, rečenica i interpunkcija te sve to trebamo uzeti u obzir pri razumijevanju poruke. Pease tvrdi da je svaka kretnja riječ, a ona može imati različita značenja pa ju stoga trebamo staviti u rečenicu s drugim riječima kako bismo u potpunosti razumjeli potpunu rečenicu, odnosno neverbalnu poruku druge osobe.

Neverbalna komunikacija ne može se odvojiti od verbalne budući da su obje neizostavan dio komunikacijskog procesa. Neverbalnom komunikacijom obično se izražavaju emocije, stavovi, osjećaji, mišljenja i raspoloženja govorom tijela, dok se verbalnom sve to izražava riječima.

Nadalje, tijek neverbalne komunikacije je kontinuiran, dok se u verbalnoj komunikaciji izmjenjuju govor i šutnja. Neverbalna komunikacija može biti dvosmisljena i time teža za interpretirati, ali njezin učinak je jači od učinka verbalne komunikacije budući da ljudi više pažnje obraćaju na govor tijela, pokrete lica i ton glasa. Bitno je istaknuti da je verbalna komunikacija uvijek namjerna, dok je neverbalna često nenamjerna, odnosno sugovornici nisu svjesni svojih neverbalnih znakova u komunikaciji s drugim ljudima.

Ako su verbalna i neverbalna komunikacija u skladu onda ćemo zaključiti da osoba govori istinu, ali ako one nisu usklađene, onda moramo promisliti čemu ćemo vjerovati, verbalnoj ili neverbalnoj komunikaciji.

1.1 Vrste neverbalne komunikacije

U prethodnom dijelu rada objasnila sam što je to neverbalna komunikacija i po čemu se razlikuje od verbalne. U ovom dijelu rada nabrojat ću vrste neverbalne komunikacije.

Kada govorimo o vrstama neverbalne komunikacije, možemo se osloniti na Ivu Škarića (2000.) i njegovu podjelu neverbalne signalizacije na:

„kineziku koja obuhvaća zapravo položaj i pokret tijela, mimiku koja najčešće uključuje bradu, usne, nos, obrve i čelo, zvukove poput pljeskanja, pucketanja, uzdaha, smijeha, plača i mnogih drugih, dodire poput zagrljaja, poljupca ili rukovanja, proksemičke znakove odnosno udaljenost i raspored sugovornika u prostoru, scenografiju, rekvizite i obrede (oblik prostorije, dekoracija, namještaj), oblikovanje tijela (nakit, odjeća, ukrašavanje tijela, oblikovanje kose), mirise, pomoćne medije i vremenske znakove odnosno formalno, neformalno i tehničko vrijeme“ (prema: Šimunić, 2015: 9).

U usporedbi s time, neverbalnu komunikaciju prema Aniti Hrnjak (2005: 29) možemo grubo podijeliti na geste kao govor tijela (pokreti ruku, ramena, glave, nogu, tijela) i mimiku kao govor lica (pokreti mišića lica i očiju).

1.2 Mimika kao dio neverbalne komunikacije

U prethodnom dijelu rada razdijelili smo neverbalnu komunikaciju na govor tijela, odnosno geste i govor lica, odnosno mimiku o kojoj će biti riječ u ovome dijelu rada.

Riječ mimika je nastala prema lat. *mimicus* < grč. *μimικός*: koji se tiče mima, lakrdijaški. Ona označava pokretanje tijela i mišića lica kao izraz osjećaja mentalnog stanja ili raspoloženja. Također, mimika se uglavnom događa nesvjesno.

Ako govorimo o kazališnoj umjetnosti, mimika je jedan od sastavnih dijelova glume koji je povezan s govornim tekstom, odnosno situacijom (Mimika, 2018.). U antičkom grčkom teatru tumač je nosio masku pa mimika lica nije bila dio glume. Ona je bila naglašena u prikazivanju i komičnih i tužnih stanja dok se nije na kraju 19. stoljeća pojavio realističan teatar u kojem je ona usklađena s interpretacijom, a u 20. stoljeću mimika postaje znak za sebe i više nije nužno interpretacija psihološkog stanja lika. Mimiku često ljudi zamijenjuju s pantomimom koja je kazališno prikazivanje isključivo mimičkim sredstvima, odnosno bez govorenog ili pjevanog teksta (Mimika, 2018.).

U kontekstu neverbalne signalizacije, prema Škariću (2000.) mimika je samo jedan dio. Ona je sposobnost pokazivanja osjećaja, misli i volje preko izraza lica i pokreta tijela (Mimika, 2018.).

Postoji šest temeljnih emocija koje većina ljudi može prepoznati na licu sugovornika, a to su strah, ljutnja, radost, iznenađenje, gađenje i tuga. Izraz lica i očiju otkriva sugovorniku u komunikaciji kakvo je naše stajalište prema njemu i/ili prema njegovim postupcima/riječima. Slika 1. prikazuje temeljne emocije počevši (s lijeva na desno) s radošću koje prate iznenađenje, strah te u drugome redu tuga, ljutnja i gađenje.

Slika 1. Prikaz šest osnovnih ljudskih emocija
(Izvor: : <https://psihologija4gimnazija.wordpress.com/osnovne-primarne-emocije/>)

1.3 Mikroekspresije

U prethodnome dijelu rada objasnila sam što je to mimika lica, a u ovom dijelu rada objasniti ću mikroekspresije koje se pojavljuju na licu sugovornika, koje osoba rijetko kad primjeti, a korisne su za razumijevanje neverbalnog izražavanja osjećaja.

Ernest A. Haggard i Kenneth S. Isaacs bili su prvi koji su opisali mikroekspresije kao "mikro momentalne ekspresije" u njihovoj studiji psihoterapeutskih razgovora koja je provedena 1966. godine.

Prema Anamariji Vukojević (2016.) mikroekspresije facijalne ekspresije podijeljene su u četiri skupine: makro, mikro, „false“ i *masked*. Makro ekspresije obično traju nekoliko sekundi, ponavljaju se i u skladu su onome što sugovornik govori. Mikro ekspresije traju manje od par sekundi i većinom su odraz podsvijesti pa ih je teško kontrolirati i sakriti. ovu ekspresiju gotovo je nemoguće sakriti ili odglumiti te se teže uočava zbog kratkog vremenskog trajanja. „False“ ekspresije su stimuliranje emocija koje trenutno ne osjećamo te time tijelo stavljamo u poziciju emocije koju stimuliramo pa ju djelomično i proživimo. *Masked* ekspresija se koristi kako bi se sakrila makro ekspresija (Vukojević, 2016.).

2 Nijemi film

Ovaj dio rada posvećen je nijemom filmu kao razdoblju u filmskoj industriji kada je neverbalna komunikacija bila od najvećeg značaja.

Nijemi film nastao je potkraj 19. stoljeća u Zapadnoj Europi i Sjedinjenim Američkim državama (Nijemi film, 2009.). U najširem smislu on je svaki film bez audio-zapisa. Nijeme je filmove u javnom izvođenju najčešće pratila glazba. Prvi film u svijetu bio je 1895. godine „Izlazak radnika iz tvornice Lumière“ koji su snimili Auguste i Louis Lumière. Nakon toga filma, braća su snimila još desetak filmova na čijoj je prvoj projekciji prisustvovalo 120 ljudi koji su zahvaljujući Louisevom realističnom pristupu bili vidno oduševljeni, ali i prestrašeni onime što vide. Film „Ulazak vlaka u stanicu“ imao je najveći utjecaj na gledatelje jer su se prestrašili da će ih vlak pregaziti (Braća Lumière, 2007.).

Razdoblje od kraja I. svjetskog rata do širenja zvučne tehnologije povjesničari tretiraju kao novo i izdvojeno razdoblje povijesti filma, u kojem se narativni i drugi dosezi nijemoga filma razvijaju do iznimne sofisticiranosti, produkcija je u rukama izrazito sposobnog i iskusnog kadra, a formira se i razrađen sustav zvijezda i žanrova. Riječ je o razdoblju zrelog nijemog filma, koja istodobno označava i vrhunac i kraj nijemoga filma, jer će zvučna tehnološka revolucija u razdoblju od 1927. do početka 1930. skoro potpuno istisnuti nijemi

film, barem u industrijski razvijenijim zemljama. (Peterlić, 2007, citirano prema: Hrvatski filmski savez, 2007.).

Era nijemog filma završila je 1927. godine kada je proizveden i prikazan „The Jazz Singer“, prvi komercijalno distribuirani zvučni film (Nijemi film, 2009.).

U razdoblju nijemog filma u Americi dominirala je komedija. Likovi koje su utjelovili poznati glumci nijemog filma kao što su Charles Chaplin, Buster Keaton i Harold Lloyd pripadaju najznačajnijima u povijesti filma (Kopić, 2016: 13–14). Zvijezde nijemog filma bili su stručnjaci u prikazivanju svojih osjećaja neverbalnom komunikacijom. Gledatelji su ih mogli razumjeti iako nisu koristili riječi. Tada je neverbalna komunikacija u filmskoj industriji imala najveću vrijednost. Gledatelji su morali pažljivo promatrati glumce i pokušati shvatiti što i zašto oni rade kako bi shvatili radnju i poantu filma. Mimika lica i geste tijela bile su neizostavan dio shvaćanja filma.

2.1 Karakteristike nijemog filma

U ovome dijelu riječ će biti o karakteristikama nijemog filma, odnosno svojstvima koja ga razlikuju od ostalih filmskih vrsta.

Osnovna karakteristika nijemog filma jest da glumci ne govore, oni sve što žele reći iskazuju neverbalnom komunikacijom ili se u filmu koriste *intertitles/title cards* (isprintan tekst koji je umetnut već u film i prikazuje se usred neke scene na koju se odnosi). Taj tekst služi boljem razumijevanju scene koja se događa, to jest on ju iznosi, opisuje ili komentira. Druga karakteristika jest popratna muzika, odnosno muzika kojoj je cilj pomoći u stvaranju poželjne atmosfere i dočaravanju onoga što slijedi, primjerice ubrzan ritam će uvijek biti istovremeno s napetom scenom. Zanimljivo je da su nijemi filmovi na vrhuncu svog doba bili najveći izvor zapošljavanja glazbenika u Americi (Silent film, 2001.).

Nadalje, svi nijemi filmovi bili su ujedno i crno-bijeli filmovi, budući da je prvi film u boji prikazan tek 1929. godine, a dvije godine ranije pojavili su se zvučni filmovi. U karakteristike ubrajamo i izuzetnu važnost neverbalne komunikacije, odnosno gesta i mimike. Dakle, glumac nijemih filmova morao je biti vješt u prenošenju svojih osjećaja, stavova i mišljenja publici jer bez dobrog neverbalnog izričaja publika ne može razumijeti što glumac pokušava „reći“.

Prema Elizabeti Kopic (2016.) za snimanje nijemih filmova potrebna je bila minimalna oprema i mala filmska ekipa. Jednostavna terenska snimanja tražila su samo redatelja, snimatelja, glumce i dvojicu pomoćnika. Dobri redatelji su se oslanjali na vještinu glumaca u objašnjavanju radnje. Glumci su glumili bez napisanog dijaloga i služili su se melodramatskim pokretima kako bi prikazali osjećaje. Kamera korištena za snimanje nijemih filmova bila je statična, odnosno bila je na ručni pogon i stajala na vrhu čvrstog stativa tijekom većeg dijela snimanja, jedino se mogla pomicati gore, dolje, lijevo i desno kako bi pratila radnju, ali je bila preteška za pomicanje na drugo mjesto pa se to nije izvodilo u ranijim godinama nijemog filma (Kopic, 2016.).

Čari nijeme komedije nisu ponovljene u drugim filmovima u kasnijim razdobljima kinematografije. (Mikić, 2010: 4, prema: Kopic, 2016: 14).

2.2 Charles Spencer Chaplin

Ovaj dio rada posvećen je jednoj od najvećih zvijezda nijemog filma, Charlesu Spenceru Chaplinu koji je svojim neverbalnim vještinama uvelike pomogao ljudima u uživanju i razumijevanju nijemih filmova.

Mogućnost čitanja neverbalne komunikacije drugih ljudi, odnosno njihovo mišljenje i osjećaje je bio prvi korišteni sistem komunikacije, prije nego što se jezik razvio. Charles Chaplin i drugi glumci nijemog filma bili su pioniri vještina komunikacije tijelom i licem. Neverbalna komunikacija bila je jedino sredstvo komunikacije u nijemom filmu te je svaki od tih glumaca bio cijenjen zbog njegovih neverbalnih vještina (Pease, 2002: 9). Pojavom zvučnog filma takva su glumačka sredstva izgubila na važnosti te je u prvi plan došla verbalna komunikacija, odnosno cjenjeniji su bili glumci koji se bolje verbalno izražavaju.

Charles Spencer Chaplin engleski je glumac, zvijezda nijemog filma, redatelj, scenarist i glazbenik. Jedna je od najkreativnijih i najutjecajnijih osoba u eri nijemog filma. Bio je jedan od najboljih u neverbalnom izražavanju svojih osjećaja, bio je odličan imitator i pantomimičar, sposoban u svakom trenutku dočarati široku lepezu emocija. U svojim je filmovima mogao nasmejati i rasplakati publiku, ali i uputiti društvenu kritiku. (Njegić, 2012.).

Glavni lik kojeg je Chaplin utemeljio je lik skitnice, lutalice otmjenog držanja i džentlmenskog ponašanja. Skitnica je nosio uski kaput, prevelike hlače i cipele, polucilindar te bambusov štap, a zaštitni znak bili su mu potkresani brkovi. Predstavljao je lik dobronamjernog, naivnog čovjeka koji upada u nezgodne situacije i uvijek se iz njih izvlači.

Nevjerojatan je utjecaj koji je Chaplin imao nad Amerikancima tijekom velikih svjetskih ratova i depresije. Njegov lik skitnice prepoznatljiv je diljem svijeta te je među publikom izazvao divljenje, poistovjećivanje i empatiju. Bio je jedan od rijetkih kojima popularnost nije pala ni pojavom zvučnog filma jer je bio publici najdraža zvijezda nijemog filma. Naziva ga se kraljem holivudske komedije, a u razdoblju od 1914. do 1946. godine snimio je cijeli niz najsmješnijih i najpopularnijih filmova svoga vremena.

Jedna od njegovih najpoznatijih rečenica bila je izrečena prilikom njegova opiranja zvučnom filmu, a ona glasi: "progovorim li, neću se ni po čemu razlikovati od bilo kojeg drugog komičara" (Bush, 2011.). Chaplin je za svoj lik Skitnice rekao da "onakav način odijevanja mi pomaže da izrazim svoj pojam prosječnog, običnog čovjeka, svoj doživljaj svih ljudi, samog sebe" (Duvnjak, 2014.).

Njegov prvi zvučni film bio je u 1940. godini pod nazivom „The Great Dictator” (Veliki diktator) u kojemu glumi oba glavna lika - diktatora koji je temeljen na Hitleru i židovskog brijača koji podsjeća na Skitnicu.

3 Analiza mimičkog izražavanja u filmu „The Kid“

U ovom dijelu rada analizirat ću mimičko izražavanje Charlesa Spencera Chaplina u odabranim scenama iz filma „The Kid“.

The Kid (Mališan) film je Charlieja Chaplina iz 1921. godine koji je bio drugi najuspješniji film te godine. The kid je vjerojatno Chaplinov najsnažniji spoj komedije i visokih emocija.

Priča je o tome kako majka napušta bebu, koju Skitnica pronađe i nerado uzima pod svoje. kada je dijete napunilo pet ili šest godina Skitnica i on smišljaju profitabilan posao. Dječak razbija prozore kamenčićima, a Skitnica slučajno nalazi i prihvaća zamolbu vlasnika da ih popravi. Skitnica je žestoko suprotstavio naporima socijalnih radnika da dječaka uzmu pod javnu skrb. Na kraju se dječak ponovno ujedinio s majkom koja je postala uspješna operna pjevačica.

Najemocionalniji dio filma jest scena u kojoj socijalni radnici pokušavaju odvesti dječaka u sirotište. tuga i žestina Skitničine borbe da zadrži dječaka su neupitno nadahnuti sjećanjima na Chaplinovo vlastito djetinjstvo kad mu je srce slomljeno jer je morao otići od svoje majke u dobi od sedam godina i smješten je u dom za siromašnu djecu.

3.1 Scena tučnjave

Kad se dječak (John) potukao s drugim dječakom, Skitnica izlazi iz kuće i odmah probljedi od straha (obrve su mu se podigle, oči potpuno otvorile, a usne razvukle) čim je shvatio da e John tuče (pogledom i ubrzanim trčanjem dao je do znanja gledateljima da se zabrinuo za Johna). Čim je došao do njih pokušava ih odvojiti, ali saznaje da je John „vodi“ u tučnjavi (u njegovim očima vidi se ponosan pogled i svojom neverbalnom komunikacijom ga navodi da se bori te navija za njega). svojim stiskanjem šaka i pokazivanjem udaraca pokazuje ponos i zapravo uči Johna kako da bude još bolji u borbi. kada dolazi brat od drugog klinca skitnica probljedi i širom otvori oči te su mu se pogled, lice i tijelo zamrznuli od straha te se na njegovom licu vidi to da se pokušava izvući iz toga pa pokazuje razočaranje prema Johnu, svojim mahanjem ruku pokazuje da se ne smije tući, odnosno očitava mu lekciju, nagnutim stavom i mahanjem prsta kao "ne" pokazuje da je pogriješio. naravno to je skitnica napravio samo iz straha od dječakovog brata, budući da je prije toga bio ponosan i podupirao Johna. pokušao je pobjeći (lagano se okrenuo prema smjeru svoje kuće, uhvatio dječaka za rame i počeo hodati sa strahom u očima) i pokušava starijem bratu odmahivanjem rukama dati do znanja da je to bio nesporazum i da je sve u redu, no ne uspijeva se izvući te mu se izraz lica ponovno vraća u strah i razočarenje jer se kao pravi varalica nije uspio izvući iz ove nevolje. stariji brat izaziva skitnicu na dvoboj te u trenutku kad dolazi mlada dama, skitnica se želi dokazati i pokazati da je jači od starijeg brata te skuplja hrabrost da uzvratu udarac (do tada je samo izbjegavao udarce i bojao se).

3.2 Scena razbijanja prozora

John baca kamenčiće u prozore na kućama, a skitnica nakon toga slučajno prolazi sa staklom na leđima pored kuće kako bi zaradio novce popravljajući prozore - varka koju su oni zajedno smislili. Skitnica je kao samo u prolazu te u trenutku kad mu se žena obratila pravi se ugodno iznenađen te pristaje popraviti prozor te kada gospođa uđe u kuću gleda lijevo desno da pogleda ima li prolaznika kako bi mogao bezbrižno trljanjem ruku iskazati zadovoljstvo time što je varka uspjela. Prema Pease (2002: 43) gesta trljanja dlanovima pokazuje da ljudi očekuju nešto pozitivno. Ako pogledamo kontekst iz spomenute scene shvatit ćemo da Skitnica očekuje novčanu nagradu za popravljanje prozora. također, isti autor govori da je brzina trljanja dlanovima važna u smislu od koga će stići očekivani pozitivan rezultat.

3.3 Scena kada odvođe Johna

Liječnik je bio kod Skitnice u kući kada se John razbolio i zaključio da bi John trebao živjeti na boljem mjestu i da se Skitnica ne brine dobro za njega. Došao je s radnikom iz sirotišta da uzmu Johna. Radnik prima Johna za ruku, a on se okreće prema Skitnici, pruža ruku u njegovom smjeru, pokušava se otrgnuti iz stiska službenika i s tužnim pogledom pokazuje da ne želi otići i da ne želi da Skitnica dopusti da ga odvedu. Čim je Skitnica to uočio raširio je zjenice i pokazao da je ljut i potrčao prema Johnu te ga uhvatio za ruku. Počeo se svađati i fizički obračunavati sa službenikom i liječnikom, a Johnu je lice podrhtavalo, oči su mu bile širom otvorene, a usnice skupljene što je jasni znak tuge na dječakovom licu. Na Skitničinom licu vidi se strah i ljutnja, zjenice su mu širom otvorene, usne skupljene, a lice ukočeno. Johna su odveli u automobil i on je plakao i pružao ruke prema vratima jer se nadao da će ga Skitnica doći spasiti, ali njega su držali i njegovo lice (otvorene oči, blijed ten, ukočenost, otvorene, ali ukočene oči i spuštene obrve) pokazalo je tugu i nevjericu zbog oduzimanja Johna.

Zaključak

U ovom radu objašnjena je neverbalna komunikacija u usporedbi s verbalnom komunikacijom. Neverbalna komunikacija iznosi 65 posto međuljudske komunikacije i čak 80 posto prvog dojma o nekoj osobi stvori se na temelju njezinih gesta i mimike. U posebnom odjeljku objašnjena je mimika, kao vrsta neverbalne komunikacije i sposobnost pokazivanja osjećaja, mišljenja, ideja, stališta govorom lica. Nadalje, spomenula sam mikroekspresije kao mimičko izražavanje neprimjetno neizvježbanome ljudskome oku.

Treći dio rada posvećen je nijemom filmu kao razdoblju u kojem je neverbalna komunikacija bila od najvećeg značaja jer su se gledatelji mogli osloniti samo na neverbalne sposobnosti glumaca kako bi razumijeli film koji gledaju. Također su objašnjene karakteristike nijemog filma, a one su: nema govora, nijemi film uvijek je popraćen glazbom, nijemi filmovi u tadašnje vrijeme bili su crno-bijeli, potrebna je bila minimalna oprema i mala ekipa kako bi se snimio nijemi film, glumci su morali imati iznimne neverbalne vještine pokazivanja osjećaja te je kamera bila statična. Spomenula sam i najboljeg glumca nijemog filma, po svojem mišljenju, Charlesa Spencera Chaplina i prikazala njegovu vrsnost neverbalnog izričaja, posebice kako bi nasmijao gledatelje. Njegov lik Skitnice jedan je od najpoznatijih likova nijemog filma i svi obožavatelji istih ga se sjećaju sa osmijehom na licu.

U četvrtom dijelu rada analizirala sam, uz pomoć znanja koje imam o neverbalnoj komunikaciji, mimičko izražavanje Chaplina u trima odabranim scenama iz poznatog filma „The Kid“, scena u kojoj se dječak John tuče s drugim dječakom, scena u kojoj John i Skitnica izvode svoju varku i scenu u kojoj socijalni radnici odvođe Johna.

Smatram da su nijemi filmovi bili važni u spoznavanju važnosti neverbalne komunikacije u tadašnje vrijeme, ali i da sada pokazuju da je ona bila neizostavan dio međuljudske komunikacije. Umijeće kakvo su tada imali glumci, da bez ijedne riječi ispričaju radnju cijelog filma, uistinu je nešto što današnji glumci nemaju, niti smatraju jednako bitnim kao što je govorno umijeće. U potpunosti se slažem sa rečenicom da čari nijeme komedije nisu ponovljene ni u jednom kasnijem razdoblju kinematografije. Također, moje mišljenje je da stariji filmovi, pod time podrazumijevam nijeme filmove Charlesa Spencera Chaplina, imaju veću vrijednost jer su realniji, nego novi filmovi koji su prožeti specijalnim efektima.

Popis korištenih izvora

Popis literature

1. Hrnjak, A. (2005.) „Geste i mimika kao izvor frazeologije (na primjeru hrvatske frazeologije)“, *Filologija*, sv. 44: 29–50.
2. Marot, D. (2005.) „Uljudnost u verbalnoj i neverbalnoj komunikaciji“, *Fluminensia: Časopis za filološka istraživanja*, sv. 17(1): 53–70.
3. Pease, A. (2002.) *Govor tijela: Kako misli drugih ljudi pročitati iz njihovih kretnji*, Zagreb: AGM.
4. Peterlić, A. (2007.) „Povijest filma: klasično razdoblje“, *Hrvatski filmski ljetopis*, sv. 51.

Popis internetskih izvora

1. „Braća Lumière“ (2007.) *Wikipedija: Slobodna enciklopedija*, zaklada Wikimedija, https://hr.wikipedia.org/wiki/Bra%C4%87a_Lumi%C3%A8re (zadnja izmjena: 28. prosinca 2016.).
2. Bush, J. (2011.) „Charlie Chaplin i njegova vremena“, *Glas Amerike*, internetski portal, <https://ba.voanews.com/a/charlie-chaplin-i-njegova-vremena-130364198/1152830.html> (datum objave: 22. listopada 2011.).
3. Duvnjak, I. (2014.) „Charlie Chaplin: Stoljeće jednog od najslavnijih i najpopularnijih likova“, *Glas Slavonije*, internetski portal, <http://www.glas-slavonije.hr/226835/9/Charlie-Chaplin-Stoljece-jednog-od-najslavnijih-i-najpopularnijih-likova> (datum objave: 21. veljače 2014.).
4. Kopic, E. (2016.) „Razvoj filma i filmske industrije“, prvostupnički rad, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula.
5. Mikić, K. (2010.) „Povijest filma“, dostupno na: <http://kresimirmikic.com/nasi-tekstovi/film-u-razredu/>
6. „Mimika“ (2018.) *Hrvatska enciklopedija*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=40987> (datum posjeta stranici: 21. srpnja, 2018.).
7. „Nijemi film“ (2009.) *Wikipedija: Slobodna enciklopedija*, zaklada Wikimedija, https://hr.wikipedia.org/wiki/Nijemi_film (zadnja izmjena: 30. svibnja 2015.).
8. Njegić, M. (2012.) „In memoriam Charlie Chaplin – kroničar gorko-slatkog života“, *Slobodna Dalmacija*, internetski portal,

- <https://slobodnadalmacija.hr/scena/kultura/clanak/id/163786/in-memoriam-charlie-chaplin--kronicar-gorko-slatkog-zivota> (datum objave: 14. travnja 2012.).
9. „Silent film“ (2001.) *Wikipedia: The Free Encyclopedia*, Wikimedia Foundation, Inc., https://en.wikipedia.org/wiki/Silent_film (zadnja izmjena: 30. kolovoza 2018.).
  10. Šimunić, D. (2015.) „Neverbalna komunikacija“, prvostupnički rad, Sveučilište Sjever, Koprivnica.
  11. Vukojević, A. (2016.) „Mikroekspresija – znate li prepoznati lažova?“, *Matrix World*, internetski portal, <https://matrixworldhr.com/2016/02/04/mikroekspresija-znate-li-prepoznati-lazova/> (datum objave: 4. veljače 2016.).
  12. *Zreli i nijemi film: 1920-e - vrhunac i kraj nijemoga filma* (2007.), Hrvatski filmski ljetopis, http://www.hfs.hr/hfs/ljetopis_clanak_detail.asp?sif=1899 (datum posjete: 30. srpnja 2018.).